

रस्ते वाहतूक अधिनियम, २००७
(२००७ चा अधिनियम क्रमांक ४१)

(१४ ऑक्टोबर २०१५ रोजी यथाविद्यमान)

[२९ सप्टेंबर, २००७]

सामाईक वाहकांचे नियमन करण्यासाठी, त्यांचे दायित्व मर्यादित करण्यासाठी आणि त्यांच्या स्वतःच्या, त्यांच्या सेवकांच्या किंवा अभिकर्त्यांच्या निष्काळजीपणामुळे किंवा गुन्हेगारी कृत्यांमुळे झालेल्या अशा मालांच्या हानीकरिता किंवा नुकसानीसाठी त्यांचे दायित्व निर्धारित करण्याकरिता त्यांच्याकडे पोचवणी केलेल्या मालांचे मूल्य घोषित करण्यासाठी आणि तत्संबंधित व तदानुषंगिक बाबींकरिता तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

तो, भारतीय गणराज्याच्या अड्डावनाच्या वर्षी संसदेद्वारे पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवो :—

१. (१) या अधिनियमास, रस्ते वाहतूक अधिनियम, २००७ असे म्हणावे.

संक्षिप्त नाव, व्याप्ती
व प्रारंभ.

(२) तो, जम्मू व काश्मीर राज्य वगळता संपूर्ण भारतास लागू असेल.

(३) तो, केंद्र सरकार, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशा दिनांकास अंमलात येईल.

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

व्याख्या.

(क) “ सामाईक वाहक ” याचा अर्थ, मालाच्या पावती अधीन, मालवाहू वाहनांद्वारे वाहतूक करावयाचा माल गोळा करण्याचा, साठविण्याचा, पाठविण्याचा किंवा वितरित करण्याचा किंवा भेदभाव न करता, सर्व व्यक्तींसाठी रस्त्यावरील यंत्रचालित परिवहनाद्वारे एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी, मालाची भाड्याने वाहतूक करण्याचा व्यवसाय करीत असलेली व्यक्ती, असा असून त्यामध्ये वाहतुकीसाठी एकतर प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे एखाद्या व्यक्तीच्या सेवेचा उपयोग करून दस्तऐवज, माल किंवा वस्तू दारोदारी पोहचविण्याचे किंवा असे दस्तऐवज, माल, वस्तू सोबत घेऊन जाण्याचे काम करीत असलेली गुड्स बुकिंग कंपनी, कंत्राटदार, अभिकर्ता, दलाल व कुरियर एजन्सी यांचा समावेश होतो, मात्र यामध्ये शासनाचा समावेश होत नाही ;

(ख) “ माल घेणारा ” याचा अर्थ, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये माल घेणारा म्हणून नाव असलेली व्यक्ती, असा आहे ;

(ग) “ प्रेषित माल ” याचा अर्थ, ज्याचे वर्णन किंवा तपशील माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये दिलेला असेल असा, माल पाठविणाऱ्याने वाहतुकीसाठी सामाईक वाहकाकडे सोपवलेला दस्तऐवज, माल किंवा वस्तू, असा आहे ;

(घ) “ माल पाठविणारा ” याचा अर्थ, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये समाविष्ट असलेले दस्तऐवज, माल किंवा वस्तू, त्यांची वाहतूक करण्यासाठी ज्या व्यक्तीद्वारे किंवा ज्या व्यक्तीच्या वतीने सामाईक वाहकाकडे सोपवल्या जातात अशी, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये माल पाठविणारा म्हणून नाव असलेली व्यक्ती, असा आहे ;

(ङ) “ माल ” यामध्ये,—

(एक) माल एकत्रित करण्यासाठी वापरलेल्या पेट्या (कंटेनर्स), थापटण्या (पॅलेट्स) किंवा परिवहनाच्या तत्सम वस्तू ; आणि

(दोन) प्राणी किंवा पशुधन,

यांचा समावेश होतो ;

(च) “ माल पाठवण्याची टिप्पणी ” याचा अर्थ, कलम ८ अन्वये निष्पादित केलेला दस्तऐवज, असा आहे ;

(छ) “ माल पावती ” याचा अर्थ, कलम ९ अन्वये देण्यात आलेली पावती, असा आहे ;

(ज) “ व्यक्ती ” यामध्ये, सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करणाऱ्या व्यक्तींचा कोणताही संघ किंवा निकाय— मग तो विधिसंस्थापित असो किंवा नसो- मार्ग परिवहन बुकिंग कंपनी, कंत्राटदार आणि अभिकर्ता किंवा दलाल यांचा समावेश होतो ;

(झ) “ विहित ” याचा अर्थ, या अधिनियमाअन्वये केलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले, असा आहे ;

१९८८ चा

(ञ) “ नोंदणी प्राधिकरण ” याचा अर्थ, मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ याच्या कलम ६८ अन्वये घटित केलेले

५९. राज्य परिवहन प्राधिकरण किंवा प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरण, असा आहे ;

भाग बारा—(१७)—८

(ट) “ नोंदणी ” याचा अर्थ, कलम ४ च्या पोटकलम (५) अन्वये केलेली किंवा नूतनीकरण केलेली नोंदणी, असा आहे ;

व्यक्तींनी
नोंदणीशिवाय
सामाईक वाहकाचा
व्यवसाय न करणे.

३. (१) कोणतीही व्यक्ती, या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर, तिला नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आलेले नसेल तर, सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करणार नाही.

(२) जी व्यक्ती, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी, एकतर पूर्णपणे किंवा अंशतः सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करीत असेल अशी कोणतीही व्यक्ती,—

(क) अशा प्रारंभाच्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या आत नोंदणीसाठी अर्ज करील ;

(ख) तिने नोंदणीसाठी अर्ज केला नसेल व नोंदणी प्राधिकरणाने नोंदणी प्रमाणपत्र दिलेले नसेल तर, अशा प्रारंभाच्या दिनांकापासून एकशेऐंशी दिवस संपल्यावर, असा व्यवसाय करण्याचे बंद करील.

नोंदणी करण्यासाठी
किंवा नूतनीकरण
करण्यासाठी अर्ज.

४. (१) सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करीत असलेली किंवा करण्याचा इरादा असलेली कोणतीही व्यक्ती, सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करण्यासाठी नोंदणी प्रमाणपत्र मिळण्याकरिता किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्याकरिता नोंदणी प्राधिकरणाकडे अर्ज करील.

(२) पोटकलम (१) खालील अर्ज, अर्जदार ज्या क्षेत्रात राहत असेल त्या क्षेत्रामध्ये किंवा अर्ज हा मुख्य कार्यालयाकरिता आहे असे नमूद करून त्याच्या व्यवसायाचे प्रमुख ठिकाण ज्या क्षेत्रात असेल त्या क्षेत्रामध्ये अधिकारिता असलेल्या नोंदणी प्राधिकरणाकडे, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात व अशा रीतीने आणि नोंदणी प्राधिकरणास प्रदेय असेल अशा फीसह करण्यात येईल.

(३) मुख्य कार्यालयाकरिता नोंदणी प्रमाणपत्र देण्याच्या किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्याच्या अर्जांमध्ये, ज्या राज्यामध्ये कार्यालयाची नोंदणी करावयाची असेल त्या राज्याच्या किंवा संघ राज्यक्षेत्राच्या अधिकारितेच्या बाहेर चालविल्या जाणाऱ्या, कोणताही असल्यास, शाखा कार्यालयाचा तपशील, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा नमुन्यामध्ये अंतर्भूत असेल :

परंतु असे की, शाखा कार्यालय सुरू करण्याच्या किंवा बंद करण्याच्या प्रयोजनासाठीचा अर्ज, मुख्य कार्यालयावर अधिकारिता असलेल्या नोंदणी प्राधिकरणाकडे करण्यात येईल.

(४) नोंदणी प्राधिकरण, नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यापूर्वी किंवा त्यांचे नूतनीकरण करण्यापूर्वी, अर्जदार, विहित करण्यात येतील अशा शर्तीची परिपूर्ती करीत आहे याची स्वतः खात्री करील.

(५) नोंदणी प्राधिकरण, पोटकलम (२) किंवा पोटकलम (३) अन्वये अर्ज मिळाल्यावर आणि अर्जदार, पोटकलम (४) च्या अटीची परिपूर्ती करीत आहे याची स्वतः खात्री केल्यानंतर, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यातील व अशा शर्तींना अधीन राहून, सामाईक वाहकाचा व्यवसाय चालवण्यासाठी नोंदणी प्रमाणपत्र देऊ शकेल किंवा, यथास्थिति, त्याचे नूतनीकरण करू शकेल :

परंतु असे की, असा अर्ज मिळाल्याच्या दिनांकापासून साठ दिवसांच्या आत, नोंदणी प्राधिकरणाने अर्जदाराला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्याखेरीज व अशा नकाराची कारणे लेखी दिल्याखेरीज, नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यासाठीचा किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्यासाठीचा कोणताही अर्ज, नोंदणी प्राधिकरणाद्वारे नाकारला जाणार नाही :

परंतु आणखी असे की, जर असा नकार, अर्जाच्या दिनांकापासून साठ दिवसांच्या आत कळविण्यात आला नसेल तर, नोंदणी प्राधिकरण, आणखी तीस दिवसांच्या कालावधीमध्ये नोंदणी प्रमाणपत्र देईल किंवा त्याचे नूतनीकरण करील.

(६) पोटकलम (५) अन्वये दिलेल्या किंवा नूतनीकरण केलेल्या नोंदणी प्रमाणपत्रामध्ये, विविध राज्यांमध्ये व संघ राज्यक्षेत्रांमध्ये चालविल्या जाणाऱ्या शाखा कार्यालयांचा तपशील अंतर्भूत असेल आणि असे प्रमाणपत्र, ते दिल्याच्या, किंवा, यथास्थिति, त्याचे नूतनीकरण केल्याच्या दिनांकापासून दहा वर्षांच्या कालावधीसाठी वैध असेल :

परंतु असे की, पोटकलम (३) मध्ये निर्देशिलेल्या शाखा कार्यालयांच्या संबंधातील नोंदणीच्या बाबतीत, अशा नोंदणीची वैधता, मुख्य कार्यालयाच्या संबंधात दिलेल्या नोंदणीच्या वैधतेशी निर्बंधित असेल.

(७) नोंदणी प्रमाणपत्रधारक,—

(क) विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात व अशा रीतीने एक नोंदवही ठेवील ;

(ख) नोंदणी प्रमाणपत्रामध्ये नमूद केलेले मुख्य कार्यालय स्थलांतरित करण्यासाठी, नोंदणी प्रमाणपत्र दिलेल्या नोंदणी प्राधिकरणाकडे अर्ज सादर करील :

परंतु असे की, असे नोंदणी प्राधिकरण, असा अर्ज मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत, मुख्य कार्यालयाचे स्थलांतर करण्यासाठी परवानगी देईल किंवा नाकारील आणि नोंदणी प्राधिकरणाने अर्जदाराला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्याखेरीज व अशा नकाराची कारणे लेखी दिल्याखेरीज मुख्य कार्यालयाचे स्थलांतर करण्यासाठीचा कोणताही अर्ज नाकारण्यात येणार नाही :

परंतु आणखी असे की, जर नोंदणी प्राधिकरणाने तीस दिवसांच्या आत, एकतर परवानगी दिली नसेल किंवा नाकारली नसेल त्याबाबतीत, स्थलांतर करण्यासाठी परवानगी देण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल ;

(ग) प्रत्येक वर्षी ३१ मार्च नंतर, एकशेवीस दिवसांच्या आत, विहित करण्यात येईल अशी माहिती व विवरणपत्र, मुख्य कार्यालय ज्याच्या अधिकारितेखाली असेल त्या नोंदणी प्राधिकरणाकडे आणि रस्ते परिवहन व महामार्ग यांच्याशी संबंधित असलेल्या केंद्र सरकारच्या मंत्रालयाच्या किंवा विभागाच्या परिवहन संशोधन शाखेकडे सादर करील ;

(घ) त्याच्या किंवा त्यांच्या मुख्य कार्यालयातील आणि कोणत्याही असल्यास, प्रत्येक शाखा कार्यालयातील ठळक जागी, मूळ नोंदणी प्रमाणपत्र किंवा संबंधित नोंदणी प्राधिकार्याने, लेख प्रमाणकाने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या राजपत्रित अधिकाऱ्याने साक्षात्कृत केलेली त्याची प्रमाणित प्रत लावील.

(८) सामाईक वाहक, ज्याचा नोंदणी क्रमांक माल पाठविण्याच्या टिप्पणीमध्ये किंवा मालाच्या पावतीमध्ये नमूद केलेला आहे अशा नोंदणी प्रमाणपत्रात नमूद केलेल्या वाहनाच्या एकूण वजनापेक्षा जास्त भार मोटार वाहनात भरणार नाही, आणि सामाईक वाहक, अशा वाहनात, वाहनाच्या एकूण वजनापेक्षा जास्त भार भरण्यास परवानगी देणार नाही.

५. (१) नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाने, कलम ४ च्या पोटकलम (७) च्या कोणत्याही तरतुदींचे पालन करण्यात कसूर केली आहे याबाबत नोंदणी प्राधिकरणाची खात्री पटली असेल तर ते, तीस दिवसांच्या कालावधीत दोष निरसन करण्यासाठी, नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाला, नोंदणीकृत डाकेने किंवा इलेक्ट्रॉनिक माध्यमाद्वारे किंवा कोणत्याही पडताळणीयोग्य साधनांद्वारे नोटीस देऊ शकेल आणि अशा धारकाने तसे करण्यास कसूर केल्यास, ते, चौकशी पूर्ण झाल्यावर, नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करू शकेल.

नोंदणीचे निलंबन
किंवा ती रद्द
करणे.

(२) जर माल पाठविणाऱ्यांकडून सामाईक वाहकाच्याविरुद्ध नोंदणी प्राधिकरणाला,—

(एक) मालांची पावती न देणे ;

(दोन) माल पाठविणाऱ्याने किंवा माल घेणाऱ्याने विचारणा केली असेल तेव्हा, मार्गस्थ असलेल्या मालाचा ठावठिकाणा उघड न करणे; किंवा

(तीन) वैध कारणांशिवाय पोचवणी करण्याचा माल अडवून ठेवणे; किंवा

(चार) माल पाठविणारा व माल घेणारा यांच्यामध्ये याअगोदर उघड न केल्या गेलेल्या किंवा मान्य न केलेल्या गैरवाजवी अतिरिक्त खर्चाची, पोचवणीच्या वेळी, मागणी करणे; किंवा

(पाच) मान्य केलेल्या व प्रदेय असलेल्या खर्चाचे मालमोटारीच्या मालकांना प्रदान न करणे,

याबाबत तक्रार प्राप्त झाली असेल तर, ते नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाला तीस दिवसांच्या कालावधीत त्याचे दोष निरसन करण्यासाठी नोंदणीकृत डाकेने किंवा इलेक्ट्रॉनिक माध्यमाद्वारे किंवा इतर कोणत्याही पडताळणीयोग्य साधनांद्वारे नोटीस देऊ शकेल आणि अशा धारकाने, तसे करण्यात कसूर केल्यास, ते, त्याची चौकशी पूर्ण झाल्यावर, नियमान्वये विहित करण्यात येईल अशा कालावधीसाठी नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करू शकेल.

१९८८ चा (३) जर, नोंदणी प्राधिकरणाला किंवा मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ याअन्वये अशाप्रकारे प्राधिकृत केलेल्या इतर ५९. कोणत्याही प्राधिकरणाला, कलम ४ च्या पोटकलम (८) च्या तरतुदीचा भंग केल्याबाबतचा पुरावा मिळाला असेल तर, ते यथास्थिति, माल वाहनाच्या चालकावर किंवा मालकावर किंवा माल पाठविणाऱ्यावर अशी शास्ती याअगोदर लादण्यात आली होती व त्यांच्याकडून ती वसूल करण्यात आली होती अशी वस्तुस्थिती असली तरीसुद्धा, मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ याच्या कलम १९४ अन्वये विहित केलेली शास्ती सामाईक वाहकावर लादण्यास सक्षम असेल.

(४) नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाला चौकशीमध्ये आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्याखेरीज व नोंदणी प्राधिकरणाने अशा कारवाईची कारणे लेखी दिल्याखेरीज, पोटकलमे (१) व (२) यांअन्वये नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करण्याची कोणतीही कारवाई हाती घेण्यात येणार नाही.

(५) सामाईक वाहकाचे मुख्य कार्यालय ज्याच्या अधिकारितेत असेल ते नोंदणी प्राधिकरण, पोटकलमे (१) व (२) अन्वये कारवाई करण्यास सक्षम असेल आणि उक्त पोटकलमअन्वये भंग केल्याबाबतची माहिती ज्याला मिळाली असेल किंवा ज्याला तक्रारी मिळाल्या असतील असे इतर कोणतेही नोंदणी प्राधिकरण, मुख्य कार्यालयावर अधिकारिता असलेल्या नोंदणी प्राधिकरणाला अशी बाब कळवील.

(६) जेव्हा नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द केले असेल तेव्हा, नोंदणी प्रमाणपत्रधारक, तीस दिवसांच्या कालावधीत, नोंदणी प्रमाणपत्र, नोंदणी प्राधिकरणाला परत करील आणि नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करण्यापूर्वी, कोणत्याही माल पाठविणाऱ्याकडून सामाईक वाहकाने अगोदर स्वीकारलेल्या प्रेषित मालाच्या बाबतीतील पोचवणी व व्यवहार पूर्ण करणे हे नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाचे अवश्यकर्तव्य असेल.

(७) नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाला, ज्याने नोंदणी केलेली असेल त्या नोंदणी प्राधिकरणाकडे, कोणत्याही वेळी, प्रमाणपत्र परत करता येईल आणि अशा प्रकारे ते परत केल्यावर, नोंदणी प्राधिकरण, नोंदणी प्रमाणपत्रधारकाच्याविरुद्ध कोणतेही दायित्व शिल्लक नाही व जर त्याला जबाबदार धरण्यात आले असेल तर, तो अशा दायित्वाची परिपूर्तता करील असे प्रतिज्ञापत्र त्याच्याकडून मिळाल्यानंतर, नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करील:

परंतु असे की, जर शाखा कार्यालयाच्या बाबतीत, प्रमाणपत्र परत करण्यात आले असेल तर, शाखा कार्यालयाच्या बाबतीतील पृष्ठांकन, नोंदणी प्रमाणपत्रातून वगळण्यात येईल आणि अशी वगळणूक, मुख्य कार्यालयावर अधिकारिता असलेल्या नोंदणी प्राधिकरणाद्वारे विहित करण्यात येईल अशा इतर प्राधिकरणाकडे अधिसूचित करण्यात येईल.

अपील ६. (१) या अधिनियमान्वये, नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यास किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्यास नकार देणाऱ्या किंवा नोंदणी निलंबित करणाऱ्या किंवा रद्द करणाऱ्या नोंदणी प्राधिकरणाच्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या कोणत्याही व्यक्तीला, अशा आदेशाच्या दिनांकापासून साठ दिवसांच्या आत, मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ याच्या कलम ८९ च्या पोटकलम (२) १९८८ चा अन्वये घटित केलेल्या राज्य परिवहन अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील करता येईल. ५९.

(२) पोटकलम (१) अन्वये अपील, नोंदणी प्राधिकरणाच्या आदेशाच्या आक्षेपाची कारणे नमूद करून ज्ञापनाच्या नमुन्यात दोन प्रतींमध्ये करण्यात येईल आणि त्यासोबत विहित करण्यात येईल अशी फी देण्यात येईल.

(३) पोटकलमे (१) व (२) च्या तरतुदींना बाध येऊ न देता, अपिलाच्या संबंधात, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी अंमलात असलेल्या मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ याच्या कलम ८९ ची पोटकलमे (१) व (२) च्या तरतुदी, त्यातील १९८८ चा “परवाना” या शब्दाच्या कोणत्याही निर्देशाचा, “नोंदणी” असा निर्देश म्हणून अन्वयार्थ लावण्यात येईल या फेरबदलास ५९. अधीन राहून, उपरोक्त तरतुदी ह्या जणू काही या अधिनियमाद्वारे अधिनियमित केल्या होत्या असे समजून शक्य होईल तेथवर, प्रत्येक अपिलास लागू असतील.

वार्षिक विवरण सादर करणे. ७. राज्य परिवहन प्राधिकरण, प्रत्येक राज्याच्या किंवा संघ राज्यक्षेत्राच्या बाबतीत, कलम ४ च्या पोटकलम (७) च्या खंड (ग) अन्वये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे नोंदणी धारकांकडून प्राप्त झालेल्या विवरणांच्या आधारे, त्या राज्यातील किंवा, यथास्थिति, संघ राज्यक्षेत्रातील सामाईक वाहकांनी वाहतूक केलेल्या मालांचे तपशील देणारे एकत्रीकृत वार्षिक विवरण, मार्ग परिवहन व महामार्ग यांच्याशी संबंधित असलेल्या केंद्र सरकारच्या मंत्रालयाकडे किंवा विभागाकडे दरवर्षी सादर करील.

माल पाठविण्याची टिप्पणी. ८. (१) प्रत्येक माल पाठविणारा, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात व अशा रीतीने, माल पाठवण्याची टिप्पणी निष्पादित करील, तिच्यामध्ये पाठविलेल्या मालाचे मूल्य आणि घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या मालाविषयीच्या प्रतिज्ञापत्राचा अंतर्भाव असेल.

(२) माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये त्याने सादर केलेल्या तपशिलाच्या अचूकतेसाठी माल पाठविणारा जबाबदार असेल.

(३) माल पाठवण्याच्या टिप्पणीच्या तपशिलातील चुकीमुळे किंवा अपूर्णतेमुळे सामाईक वाहकाला सोसाव्या लागलेल्या कोणत्याही नुकसानीबद्दल माल पाठविणारा सामाईक वाहकाची क्षतिपूर्ती करील.

माल पावती. ९. (१) सामाईक वाहक,—

(क) जेव्हा माल पाठविणाऱ्याने माल भरावयाचा असेल त्याबाबतीत, असा भरणा पूर्ण झाल्यावर; किंवा

(ख) इतर कोणत्याही बाबतीत, त्याने माल स्वीकारल्यावर, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा नमुन्यात माल पावती देईल.

(२) मालाची पावती तीन प्रतींमध्ये देण्यात येईल व मूळ पावती माल पाठविणाऱ्याला देण्यात येईल.

(३) माल पावती ही, मालाचे वजन किंवा माप व इतर तपशील आणि त्यामध्ये नमूद केलेल्या पुडक्यांची संख्या यांचा प्रथमदर्शनी पुरावा असेल.

(४) माल पावतीमध्ये, कलम १० किंवा कलम ११ अन्वये दायित्वाबाबत सामाईक वाहकाच्या हमीचा समावेश असेल.

१०. (१) कोणत्याही पाठविलेल्या मालाच्या हानीबद्दल किंवा नुकसानीबद्दल सामाईक वाहकाचे दायित्व हे, जर माल पाठविणाऱ्याने किंवा याबाबतीत यथोचितरीत्या प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही व्यक्तीने, कलम ११ अन्वये सामाईक वाहकाने निश्चित केलेल्या उच्च जोखीम दराने प्रदान करण्याची स्पष्टपणे हमी दिलेली नसेल तर, मालाचे मूल्य, वाहणावळ व स्वरूप, पाठविलेल्या मालातील दस्तऐवज किंवा वस्तू विचारात घेऊन विहित करण्यात येईल अशा रकमेच्या मर्यादेत असेल.

सामाईक वाहकाचे दायित्व.

(२) माल पाठविणारा व सामाईक वाहक यांच्याद्वारे किंवा त्यांच्यामध्ये परस्परांत मान्य करण्यात येईल आणि अशा पाठविलेल्या मालाची परिणामस्वरूप हानी किंवा नुकसान यांसह माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये, विशेषकरून तरतूद करण्यात येईल अशा कालावधीपर्यंतच्या कोणत्याही विलंबाच्या बाबतीत सामाईक वाहकाचे दायित्व हे, जेव्हा पाठविलेला माल अशा वाहकाच्या ताब्यात होता त्यावेळी अशी हानी, नुकसान किंवा विलंब घडून आला असेल त्याबाबतीत, वाहणावळ आकारांच्या मर्यादेत असेल :

परंतु असे की, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये अशा प्रकारे मान्य केलेल्या कालावधीनंतर, नुकसानभरपाई ही, पोटकलम (१) किंवा कलम ११ नुसार प्रदेय असेल :

परंतु आणखी असे की, पाठविलेल्या मालाची अशी हानी किंवा नुकसान किंवा त्याच्या पोचवणीतील विलंब हा, त्याच्या किंवा त्याच्या नोकरांच्या किंवा त्याच्या अभिकर्त्यांच्या दोषामुळे किंवा निष्काळजीपणामुळे घडून आलेला नाही हे सामाईक वाहकाने सिद्ध केले तर, असा सामाईक वाहक दायी असणार नाही.

११. प्रत्येक सामाईक वाहकाला, तो निश्चित करील अशा आकारणी दराने, विशिष्ट पाठविलेल्या मालाची वाहतूक करताना, त्याने हमी दिलेल्या उच्च जोखीमासाठी, प्रदान करण्यास भाग पाडता येईल आणि तदनुसार, माल पाठविणाऱ्या बरोबर मान्य करण्यात येईल अशा अटीनुसार त्याचे दायित्व असेल :

उच्च जोखीम दराने पाठविलेल्या मालाची वाहतूक करण्यासाठी सामाईक वाहकाने निश्चित करावयाचे आकारणी दर.

परंतु असे की, अशा वाहकास आकारणीच्या सामान्य दरापेक्षा उच्च दराने प्रदानाची मागणी करण्यास हक्कदार होण्यासाठी, त्याने, तो जेथे सामाईक वाहकाचा व्यवसाय करित असेल त्या ठिकाणी किंवा जागी आकारणीच्या उच्च दराची इंग्रजी भाषेतील व राज्याच्या स्थानिक भाषेतील छापील किंवा लेखी नोटीस प्रदर्शित केली पाहिजे.

१२. (१) जेव्हा अशी हानी किंवा नुकसान हे सामाईक वाहकाच्या किंवा त्यांच्या कोणत्याही नोकरांच्या किंवा अभिकर्त्यांच्या कोणत्याही गुन्हेगारी कृत्यामुळे झालेले असेल तेव्हा, प्रत्येक सामाईक वाहक हा, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीनुसार कोणत्याही पाठविलेल्या मालाची हानी किंवा नुकसान यांसाठी माल पाठविणाऱ्यास दायी असेल.

सामाईक वाहकाचे दायित्व भारमुक्त मर्यादित करणाऱ्या शर्ती.

(२) पाठविलेल्या मालाची हानी, नुकसान किंवा ना-पोचवणी यांसाठी, सामाईक वाहकाच्याविरुद्ध दाखल केलेल्या कोणत्याही दाव्यामध्ये, अशी हानी, नुकसान किंवा ना पोचवणी हे, सामाईक वाहक, किंवा त्याचे कोणतेही नोकर किंवा अभिकर्ते यांच्या निष्काळजीपणामुळे किंवा गुन्हेगारी कृत्यामुळे झालेले होते हे सिद्ध करणे वादीसाठी आवश्यक असणार नाही.

(३) जेव्हा कोणताही पाठविलेला माल, एखाद्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने तपासणीसाठी किंवा छाननीसाठी ताब्यात घेतलेला असेल आणि अशी तपासणी किंवा छाननी केल्यावर, तो विवक्षित मनाई केलेला माल असल्याचे किंवा ज्यावरील देय कर भरलेला नव्हता किंवा अपुरा भरला होता असा माल, माल पाठविणाऱ्याने सामाईक वाहकाकडे सोपविलेला असून माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमध्ये त्याचे वर्णन करण्यात आलेले नसल्याचे आढळून आले असेल त्याबाबतीत, अशा तपासणीचा किंवा छाननीचा खर्च, माल पाठविणाऱ्याकडून सोसण्यात येईल आणि तपासणीसाठी किंवा छाननीसाठी पाठविलेला माल अशा प्रकारे ताब्यात घेतल्यामुळे झालेल्या कोणत्याही हानीसाठी, नुकसानीसाठी किंवा न्हासासाठी सामाईक वाहक दायी असणार नाही :

परंतु असे की, माल पाठवण्याच्या टिप्पणीमधील मालाचे असे चुकीचे वर्णन माल पाठविणाऱ्याकडून मिळाले होते हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी, सामाईक वाहकाची असेल.

स्पष्टीकरण.— या कलमाच्या प्रयोजनार्थ, “सक्षम प्राधिकारी” याचा अर्थ, त्या कायद्याच्या तरतुदींच्या अनुपालनाची सुनिश्चिती करण्यासाठी त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्याद्वारे किंवा कायदान्वये मालाची तपासणी करण्यासाठी किंवा छाननी करण्यासाठी ज्याला अधिकार प्रदान केलेला आहे अशी कोणतीही व्यक्ती किंवा प्राधिकारी, असा आहे.

१३. (१) मानवी जीवितास घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असलेल्या कोणत्याही मालाची, विहित करण्यात येईल अशा कार्यपद्धतीनुसार व अशा उपाययोजनांचे पालन केल्यानंतर असेल त्याखेरीज, सामाईक वाहकाकडून वाहतूक केली जाणार नाही.

मानवी जीवितास घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असलेल्या मालाची वाहतूक करण्यासाठी तरतूद.

(२) केंद्र सरकारला, याबाबतीत केलेल्या नियमांद्वारे, मानवी जीवितास घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाचा असलेला माल आणि त्याची वाहतूक करताना, मोटार वाहन किंवा असा माल यांमध्ये किंवा त्यांवर लावावयाची किंवा दर्शवावयाची खुणचिह्ने किंवा खुणचिह्नांचे प्रवर्ग विनिर्दिष्ट करता येतील.

(३) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, प्रत्येक सामाईक वाहक, मानवी जीवितास घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असलेल्या मालाचा अंतर्भाव असणाऱ्या कोणत्याही मालाची वाहतूक सुरू करण्यापूर्वी, जर अपघात घडला, एखाद्या व्यक्तीचा मृत्यू झाला किंवा त्यास इजा झाली किंवा कोणत्याही मालमत्तेचे किंवा पाठविलेल्या मालाचे नुकसान झाले तर, अनुतोषाची तरतूद असणाऱ्या अशा मालाच्या संबंधातील एखाद्या विमा करारान्वये पाठविलेला माल, एका किंवा अधिक विमा पॉलिसीद्वारे संरक्षित केलेला असल्याची छाननी व सुनिश्चिती करील.

विवक्षित प्रवर्गातील मालांच्या वाहतुकीस मनाई करण्याचा केंद्र सरकारचा अधिकार.

१४. केंद्र सरकारला, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, सामाईक वाहकाकडून ज्याची वाहतूक करण्यात येणार नाही असा माल किंवा मालाचा वर्ग किंवा मालाचे वर्ग, जनहितार्थ, विनिर्दिष्ट करता येतील.

माल घेणाऱ्याने कसूर केल्याच्या बाबतीत सामाईक वाहकाचा अधिकार.

१५. (१) जर सामाईक वाहकाने दिलेल्या नोटिशीच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या कालावधीत, पाठविलेल्या कोणत्याही मालाची पोचवणी घेण्यास माल घेणाऱ्याने कसूर केली तर, अशी माल पाठवणी बेवारस असल्याचे मानता येईल :

परंतु असे की, पाठविलेल्या नाशवंत मालाच्या बाबतीत, तीस दिवसांचा कालावधी लागू होणार नाही आणि नोटीस बजावल्यावर चोवीस तासांच्या कालावधीनंतर किंवा सामाईक वाहक व माल पाठविणारा यांच्याद्वारे व त्यांच्यामध्ये परस्परांत मान्य करण्यात येईल अशा अल्प कालावधीनंतर पाठविलेला माल, बेवारस असल्याचे मानण्यात येईल.

(२) पोटकलम (१) अन्वये पाठविलेल्या बेवारस मालाच्या बाबतीत, सामाईक वाहकाला,—

(क) जर असा पाठविलेला माल नाशवंत स्वरूपाचा असेल तर, पाठविलेला माल विकण्याचा अधिकार असेल ; किंवा

(ख) जर असा पाठविलेला माल नाशवंत स्वरूपाचा नसेल तर, नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या कालावधीत माल हलविण्यास फर्मावणारी नोटीस, माल घेणाऱ्यावर किंवा जर माल घेणारा उपलब्ध नसेल तर, माल पाठविणाऱ्यावर बजावण्याची व्यवस्था करता येईल आणि नोटिशीचे अनुपालन करण्यात कसूर केल्यास, माल घेणाऱ्यास, किंवा यथास्थिति, माल पाठविणाऱ्यास आणखी कोणतीही नोटीस न पाठवता, सामाईक वाहकास, पाठविलेल्या अशा मालाची विक्री करण्याचा अधिकार असेल.

(३) सामाईक वाहक, पोटकलम (२) अन्वये प्राप्त झालेल्या विक्रीच्या उत्पन्नातून, विक्रीसाठी केलेल्या खर्चासह वाहणावळ, साठवण व येणे असलेला इतर आकार यांच्या रकमेइतकी रक्कम ठेवून घेईल आणि अशा विक्रीच्या उत्पन्नातील कोणतीही असल्यास, शिल्लक राहिलेली रक्कम, माल घेणाऱ्यास किंवा, यथास्थिति, माल पाठविणाऱ्यास परत करण्यात येईल.

(४) सामाईक वाहक व माल पाठविणारा यांच्यामध्ये अन्यथा मान्य करण्यात आले नसेल तर, सामाईक वाहक, माल घेणाऱ्याने पोचवणी घेण्याच्या वेळी, सामाईक वाहकास देय असलेली वाहणावळ व इतर आकार यांचे प्रदान करण्यास कसूर केल्यास, अशा प्रसंगी, त्याला येणे असलेली रक्कम वसूल करण्यासाठी, पाठविलेला माल अंशतः किंवा पूर्णतः ठेवून घेण्यास किंवा त्याची विल्हेवाट लावण्यास हक्कदार असेल.

दावा दाखल करण्याची नोटीस.

१६. दावा किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही दाखल करण्यापूर्वी व माल पाठविणाऱ्याने पाठविलेल्या मालाची बुर्कींग केल्याच्या दिनांकापासून एकशेऐंशी दिवसांच्या आत, पाठविलेल्या मालांची हानी किंवा नुकसान झाल्याची लेखी नोटीस सामाईक वाहकावर बजावल्याशिवाय, पाठविलेल्या मालाची कोणतीही हानी किंवा नुकसान याबद्दल सामाईक वाहकाविरुद्ध कोणताही दावा किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही दाखल करता येणार नाही.

सामाईक वाहकाची सर्वसाधारण जबाबदारी.

१७. या अधिनियमात अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त, सामाईक वाहक, पुढील कारणांखेरीज, इतर कोणत्याही कारणांमुळे, वाहतुकीसाठी त्याच्याकडे सोपवलेल्या कोणत्याही पाठविलेल्या मालाची, मार्गस्थ असताना होणारी हानी, विनाश, नुकसान किंवा न्हास किंवा त्याची पोचवणी न करणे याबद्दल जबाबदार असेल :—

(क) दैवी आपत्ती;

(ख) युद्ध परिस्थिती किंवा सार्वजनिक शत्रूत्व;

(ग) दंगली व नागरी विक्षोभ;

(घ) वैध आदेशिकेनुसार अटक, अटकावणी किंवा जप्ती;

(ङ) केंद्र सरकारने किंवा एखाद्या राज्य शासनाने किंवा याबाबतीत केंद्र सरकारने किंवा राज्य शासनाने प्राधिकृत केलेल्या, केंद्र सरकारच्या किंवा एखाद्या राज्य शासनाच्या दुय्यम अधिकाऱ्याने किंवा प्राधिकाऱ्याने काढलेला आदेश किंवा केलेला निर्बंध किंवा मनाई :

परंतु असे की, जर सामाईक वाहकाने, पाठविलेल्या मालाची वाहतूक करताना, योग्य कार्यासक्ती दाखवली असती व काळजी घेतली असती तर सामाईक वाहकाला अशी हानी, विनाश, नुकसान किंवा न्हास किंवा पोचवणी न करणे टाळता येऊ शकले असते अशा बाबतीत, पाठविलेल्या मालाची हानी, विनाश, नुकसान, न्हास किंवा पोचवणी न करणे याबद्दल सामाईक वाहकास, त्याच्या जबाबदारीतून मुक्त करण्यात येणार नाही.

१८. (१) जो कोणी, कलम ३ व कलम १३ च्या तरतुदींचे किंवा कलम १४ अन्वये काढलेल्या अधिसूचनेचे उल्लंघन करील तो, पहिल्या अपराधासाठी, पाच हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस आणि दुसऱ्या किंवा त्यानंतरच्या अपराधासाठी, दहा हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस पात्र असेल.

(२) जर या अधिनियमाखालील अपराध करणारी व्यक्ती ही, एखादी कंपनी असेल तर, अपराध घडला त्यावेळी, जी व्यक्ती कंपनीची प्रभारी होती व कंपनीचे कामकाज चालविण्यासाठी कंपनीला जबाबदार होती अशी प्रत्येक व्यक्ती, तसेच कंपनी ही, अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्याच्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाण्यास व त्यानुसार शिक्षा मिळण्यास पात्र असेल :

परंतु असे की, जर अशा कोणत्याही व्यक्तीने, अपराध आपल्या नकळत घडला होता किंवा असा अपराध घडू नये म्हणून आपण, योग्य ती सर्व कार्यासक्ती दाखविली होती असे सिद्ध केले तर, या पोटकलमात अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही गोष्टीमुळे, ती कोणत्याही शिक्षेस पात्र ठरणार नाही.

(३) पोटकलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, या अधिनियमाखालील कोणताही अपराध एखाद्या कंपनीने केला असेल आणि असा अपराध, कंपनीचा कोणताही संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा इतर अधिकारी यांच्या संमतीने किंवा मूकसंमतीने करण्यात आला आहे, किंवा त्याने केलेल्या कोणत्याही हलगर्जीपणाशी त्या अपराधाचा संबंध जोडता येण्यासारखा आहे असे सिद्ध करण्यात आले तर, असा संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा इतर अधिकारी, यांच्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाण्यास व त्यानुसार शिक्षा मिळण्यास पात्र असेल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ,—

(क) “कंपनी” याचा अर्थ, कोणताही निगम निकाय असा असून त्यामध्ये एखादी भागीदारी संस्था किंवा व्यक्तींचा इतर संघ यांचा समावेश होतो; आणि

(ख) एखाद्या भागीदारी संस्थेच्या संबंधात, “संचालक” याचा अर्थ, भागीदारी संस्थेतील भागीदार, असा आहे.

१९. (१) खटला दाखल करण्यापूर्वी किंवा दाखल केल्यानंतर कलम १८ खाली घडलेला कोणताही अपराध, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे विनिर्दिष्ट करील अशा अधिकाऱ्यांकडून किंवा प्राधिकाऱ्यांकडून व अशा रकमेसाठी आपसात मिटविण्यात येईल.

(२) जेव्हा एखादा अपराध पोटकलम (१) खाली आपसात मिटविण्यात आला असेल तेव्हा, अपराध्यास दोषमुक्त करण्यात येईल आणि अशा अपराधाच्या संबंधात, त्याच्याविरुद्ध आणखी कोणतीही कार्यवाही केली जाणार नाही.

२०. (१) केंद्र सरकारला, या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणण्यासाठी, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियम करिता येतील.

(२) विशेषकरून आणि पूर्वगामी अधिकाराच्या सर्वसाधारणतेस बाध येऊ न देता, अशा नियमांमध्ये पुढीलपैकी सर्व किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबींसाठी तरतूद करता येईल :—

(क) कलम ४ ची पोटकलमे (२) व (३) यांअन्वये, मुख्य कार्यालयासाठी किंवा शाखा कार्यालयांसाठी नोंदणी प्रमाणपत्र देण्याच्या किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्याच्या अर्जाचा नमुना व तो करण्याची रीत आणि त्याचे शुल्क ;

(ख) कलम ४ च्या पोटकलम (४) च्या खंड (घ) अन्वये, अर्जदाराने पूर्ण करण्याची आवश्यकता असलेल्या अर्हतेच्या इतर शर्ती ;

(ग) कलम ४ च्या पोटकलम (५) अन्वये ज्या नमुन्यात व ज्या शर्तीस अधीन राहून, नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात येईल किंवा त्याचे नूतनीकरण करण्यात येईल तो नमुना व त्या शर्ती ;

(घ) कलम ४ च्या पोटकलम (७) च्या खंड (क) अन्वये नोंदवहीचा नमुना व ती ठेवण्याची रीत ;

(ड) कलम ४ च्या पोटकलम (७) च्या खंड (ग) अन्वये जी माहिती व जे विवरण, नोंदणी प्राधिकरणाकडे व परिवहन संशोधन कक्षाकडे सादर करता येईल ती माहिती व ते विवरण ;

(च) कलम ६ च्या पोटकलम (२) अन्वये, अपील अर्ज सादर करण्याचे शुल्क ;

नोंदणी न करणे,
घातक किंवा
धोकादायक
स्वरूपाच्या मालाची
किंवा मनाई
केलेल्या मालाची
वाहतूक करणे
यासंबंधात
उल्लंघन
केल्याबद्दल शिक्षा.

अपराध आपसात
मिटवणे.

नियम करण्याचा
अधिकार.

(छ) कलम ८ च्या पोटकलम (१) अन्वये, माल पाठविणाऱ्याद्वारे ज्या नमुन्यात व ज्या रीतीने माल पाठवण्याची टिप्पणी निष्पादित करण्यात येईल तो नमुना व ती रीत ;

(ज) कलम ९ च्या पोटकलम (१) अन्वये, सामाईक वाहक, ज्या नमुन्यात व ज्या रीतीने माल पावती देईल तो नमुना व ती रीत ;

(झ) कलम १० च्या पोटकलम (१) अन्वये, कोणत्याही पाठविलेल्या मालाची हानी, किंवा नुकसान यासाठी सामाईक वाहकाचे दायित्व ;

(ञ) कलम १३ च्या पोटकलम (१) अन्वये, घातक व धोकादायक स्वरूपाच्या मालाची वाहतूक करण्यासाठी अनुसरावयाची कार्यपद्धती व करावयाच्या उपाययोजना ;

(ट) कलम १३ च्या पोटकलम (२) अन्वये, मानवी जीवितास घातक किंवा धोकादायक स्वरूपाच्या असलेल्या मालाचा किंवा त्याची वाहतूक करताना, मोटार वाहनामध्ये किंवा त्यावर, किंवा अशा मालावर सोबत लावावयाची किंवा दर्शवावयाची खुणचिह्नी किंवा खुणचिह्नांचे प्रवर्ग यांबाबतचा विनिर्देश ;

(ठ) विहित करण्याची आवश्यकता असेल किंवा विहित करण्यात येईल अशी इतर कोणतीही बाब.

(३) या कलमाअन्वये केलेला प्रत्येक नियम आणि कलम १४ अन्वये काढलेली प्रत्येक अधिसूचना, तो करण्यात आल्यानंतर किंवा ती काढल्यानंतर होईल तितक्या लवकर, संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर एका सत्राने अथवा दोन किंवा अधिक क्रमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या अशा एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी ते सत्रासीन असताना ठेवण्यात येईल आणि जर उपरोक्त सत्राच्या किंवा क्रमवर्ती सत्रांच्या लागोपाठचे सत्र संपण्यापूर्वी, त्या नियमात किंवा अधिसूचनेत कोणताही फेरबदल करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले तर, किंवा तो नियम करण्यात येऊ नये किंवा ती अधिसूचना काढण्यात येऊ नये याबाबत, दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले तर, त्यानंतर तो नियम किंवा ती अधिसूचना, अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल किंवा यथास्थिति, मुळीच अंमलात येणार नाही; तथापि, अशा कोणत्याही फेरबदलामुळे किंवा विलोपनामुळे, त्या नियमान्वये किंवा अधिसूचनेअन्वये यापूर्वी केलेल्या कोणत्याही गोष्टींच्या विधिग्राह्यतेस बाध येणार नाही.

अडचणी दूर करण्याचा अधिकार. २१. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवली तर, केंद्र सरकारला, **राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेल्या सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशाद्वारे, अशी अडचण दूर करण्यासाठी आवश्यक किंवा इष्ट असल्याचे दिसून येतील अशा या अधिनियमाच्या तरतुदींशी विसंगत नसलेल्या तरतुदी करता येतील :

परंतु असे की, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षे संपल्यानंतर या कलमाअन्वये असा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

(२) पोटकलम (१) अन्वये काढलेला प्रत्येक आदेश, तो काढल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल.

निरसन व व्यावृत्ती. २२. (१) रस्ते वाहतूक अधिनियम, १८६५ याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे.

१८६५ चा ३.

(२) रस्ते वाहतूक अधिनियम, १८६५ निरसित करण्यात आला असला तरीही, उक्त अधिनियमाअन्वये केलेली कोणतीही गोष्ट किंवा हाती घेतलेली कोणतीही कार्यवाही, जेथवर ती या अधिनियमाच्या तरतुदींशी विसंगत नसेल तेथवर, या अधिनियमाच्या तरतुदींअन्वये करण्यात आलेली गोष्ट किंवा हाती घेतलेली कार्यवाही असल्याचे मानण्यात येईल आणि या अधिनियमाअन्वये केलेल्या कोणत्याही गोष्टीद्वारे किंवा हाती घेतलेल्या कोणत्याही कार्यवाहीद्वारे अधिक्रमित होईपर्यंत तदनुसार नियमितपणे अंमलात राहिल.

१८६५ चा ३.

(३) या कलमामधील विशिष्ट बाबींचा उल्लेख, निरसन अंमलात आणण्याच्या संबंधात, सर्वसाधारण वाक्खंड अधिनियम, १८९७ चा १०.

१८९७ चा १०.

डॉ. जी. नारायण राजू,
सचिव, भारत सरकार.